

ПРАВА НА ВОЛЮ

№7 (250)
2009

Праваабарончы бюллетэнь

Арцём Дубскі – на волі...

З бабруйскага ізалятару нечакана вызвалілі актыўіста Маладога Фронту Арцёма Дубскага. На волю Арцём Дубскі вышаў позна ўвечары 15 красавіка.

"У 21.30 да мяне ў камеру прыйшоў в.а. начальніка СІЗА маёр Кутурмін і сказаў, каб я зьбіраў рэчы, – распавядае Арцём Дубскі. – Я хутка сабраў свой заплечнік, вырашыў, што мяне проста пераводзяць у іншую камеру – гэта адбываецца вельмі часта. Але мяне нечакана выставілі за дзверы. Я апынуўся позна ўвечары бяз грошай, у чужым горадзе. Патэлефанаваў з таксафону маці, яна паведаміла сябрам Маладога Фронту і за мной адразу ж выехала, каб адвезьці дадому ў Асіповічы. Вызвалілі мяне пад падпіску аб нявыездзе – да суда. Думаю, што суд адбудзеца хутка, мабыць, на працягу двух тыдняў. Справа раздъязмутая. На допыт мяне выклікалі за час знаходжання ў ізалятары ўсяго адзін раз".

Арцём Дубскі пакутуе ад язвы стравуніка, але неабходных лекаў яму ў СІЗА прадастаўлена не было.

"У СІЗА, паводле словаў супрацоўнікаў, усё ёсьць, але толькі для выключных людзей. Усё, што звычайна дaeцца ў санчастцы затрыманым – гэта актыўаваны вугаль або мазь Вішнеўскага. Падчас авбастрэння язвы стравуніка мне давалі

толькі абязбольваючыя таблеткі. Потым чамусьці забаранілі перадаваць ваду. Хоць мне катэгарычна нельга было піць хлараваную ваду з-пад крану", – кажа актыўіст Маладога Фронту.

Аб праведзеных у ізалятары некалькіх месяцах Арцём кажа, што яны "пайшли на карысцьць". "Я убачыў, як працуе гэтая сістэма", – сказаў малады чалавек.

Аб вяртанні на Беларусь, дзе адразу ж патрапіў за краты, Дубскі не шкадуе. "Мусіць, гэта маё, мусіць, я тут патрэбен. Ва Украіну яшчэ паеду, там ў мяне кахраная дзяўчына. Але жыць сапраўды буду на радзіме. Трэба нешта зъмяніць, трэба нешта рабіць", – упэўнены палітвзянь.

Нагадаем: Арцём Дубскі, удзельнік "Працэсу 14-ці", знаходзіўся за кратамі з 13 лютага 2009 году. Яго арыштавалі, калі ён прыехаў на Беларусь з Украіны, дзе жыў пасля суда. З сакавіка над актыўістам ужо прыйшоў адзін з двух запланаваных крыміналных судоў – з-за нібыта выкрадзенай сім-карты. Судовы разгляд быў спынены з-за прымірэння бакой, але моладзевага актыўіста на вызвалілі. Зараз яго чакае наступны працэс – па артыкуле 415 КК ("Ухіленне ад адбывання пакарання ў выглядзе аблежавання волі").

Працяг тэмы на стар. 6.

МЗС ня лічыцца з рашэннямі ААН

Праваабаронца Алесь Бяляцкі, які зъяўляеца старшынёй Рады ліквідаванага ў 2003 г. Грамадзкага аб'яднання "Праваабарончы цэнтр "Вясна", 13 красавіка атрымаў адказ на свой зварот з Міністэрства замежных справаў. Праваабаронца звязтаўся ў МЗС па тлумачэнні наконт таго, якія меры былі прынятыя міністэрствам па выкананью Меркавання Камітэту па правах чалавека ААН у суязі са скасаваннем рэгістрацыі "Вясны".

Алесь Бяляцкі атрымаў адказ за подпісам першага намесніка міністра замежных справаў І. В. Петрышэнкі. Паводле словаў праваабаронцы, са мае цікавае ў гэтым лісце знаходзіцца ў апошнім абзасці, дзе напісаны: "што датычыць рэалізацыі абавязкаў Рэспублікі Беларусь па Факультатыўным пратаколе да Міжнароднага Пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах ад 16 снежня 1966 году ўлічваеца, у прыватнасці, рэкамендацыйныя характеристар меркаванняў Камітэту па правах чалавека".

"Такім чынам, МЗС ня лічыцца рашэнне Камітэту абавязковым да выканання і, на жаль, не зьбіраеца яго выконваць. На маю думку, гэта зъяўляеца юным актам непавагі з боку беларускага ўраду да такой установы, якой зъяўляеца ААН", – зрабіў выснову А. Бяляцкі.

Нагадаем: Праваабарончы цэнтр "Вясна" быў ліквідаваны паводле рашэння Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь ад 28 кастрычніка 2003 г. Палічышы дадзеное рашэнне Вярхоўнага суда парушэннем свабоды асачніцтва і не знайшоўшы належнай прававой абароны на нацыянальным узроўні, дзесяць заснавальнікаў грамадзкага аб'яднання скарысталіся сваім канстытуцыйным правам і зъяўніліся з індывідуальным зваротам у Камітэт па правах чалавека ААН.

24 ліпеня 2007 г. Камітэт па правах чалавека ААН прыняў Меркавання ні па дадзеным індывідуальным звароте. Паводле Меркаванняў Камітэт лічыць, што інфармацыя, якой ён валодае, выявіла парушэнне дзяржаў-удзельніцай артыкулу 22 пункту 1 Міжнароднага Пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах. Камітэт прыйшоў да высновы, што згодна з артыкулам 2 пункту 3 (а) Пакту аўтар і саўтары маюць права на адпаведныя сродкі прававой абароны, якія ўключаюць у сябе перарэгістрацыю "Вясны" і кампенсацыю.

Праваабарончыя матэрыялы
можна таксама прачытаць
на сایтах: www.spring96.org;
www.charter97.org; www.bajr.ru

Спыніць перасьлед Леаніда Сьвеціка

Заява Праваабарончага цэнтру "Вясна"

31 сакавіка 2009 году віцебскаму праваабаронцы, аднаму з заснавальнікаў Грамадзкага праваабарончага аўтаданнія "Наша Вясна", Леаніду Сьвеціку было прад'яўлене абвінавачыне адразу па двух артыкулах Крымінальнага кодэксу: распальванье расавай, нацыянальной ці рэлігійнай варожасці (арт.130 Крымінальнага кодэксу) і паклён у адносінах да прэзідэнта Беларусі (арт. 367 Крымінальнага кодэксу). У праваабаронцы ўзятая падліска аб навязызданні.

Прад'яўленыя абвінавачыні Леаніду Сьвеціку Праваабарончы цэнтр "Вясна" расцэньвае як абсурдныя і ня маючыя пад сабой юрыдычных падставаў. У 2006-2007 гадах Леанід Сьвецік кансультаваў віцебскіх актывістаў, якія атрымлівалі лісты

з пагрозамі ад імя незарэгістраванай прафашысцкай арганізацыі "Рускае нацыянальнае адзінства", дапамагаў складаць скаргі ў прокуратуру.

Крымінальная справа па фактах пагрозаў з боку РНБ была распачатая УКДБ па Віцебскай вобласці па арт. 130.1 КК толькі 20 траўня 2008 году, а 23 траўня 9-гадзінны ператрус быў праведзены ў самога праваабаронцы. Ператрус быў праведзены ў адпаведнасці з пастановай, дзе Леанід Сьвецік быў згаданы ў якасці съведкі па справе, аднак на допыце яму паведамілі, што ён зьяўляецца падазраваным. У верасні 2008 году крымінальная справа супраць Леаніда Сьвеціка была прыпыненая, а калі у сакавіку 2009 году ўзнўленая – наш калега апынуўся ўжо ў статусе абвінавачанага.

Праваабарончы цэнтр "Вясна" расцэньвае крымінальны перасьлед Леаніда Сьвеціка як спробу ўладаў дыскрэдытаваць праваабаронцу і расправіцца за ягоную актыўную грамадzkую дзеянасць.

Мы заклікаем беларускія ўлады спыніць несправядлівы перасьлед Леаніда Сьвеціка, а беларускую грамадзянскую супольнасць – максімальная падтрымаць праваабаронцу ўсімі магчымымі легальнымі сродкамі. Мы заклікаем міжнародную супольнасць аказаць уплыў на беларускія ўлады з тым, каб спыніць ганебную расправу над праваабаронцам.

7 красавіка 2009 г.
Менск

Выканвайце міжнародныя абавязацельствы

Заява Фундацыі Дамоў Правоў Чалавека і Нарвескага Хельсінскага камітэту

КДБ
220050, Менск
Праспект Незалежнасці 17
Тэл. +375 17-219299
Е-мэйл: info@kgb.gov.by

Копія: у прокуратуру Віцебска і
Віцебскага раёну
210601, вул. Жэсткова 14а,
Віцебск
Тэл./факс:
+375 212 47-73-27
+375 212 47-64-44

У Генеральную Прокуратуру
Рэспублікі Беларусь
Спадару Г. А. Васілевічу
220050 вул. Інтэрнацыяналь-
ная 22, Менск
Тэл. 375 17 2264360
+375 17 2264358

У Міністэрства Унутраных
Справаў
Спадару У. У. Навумаву
22050, вул. Гарадзкі Вал 2
Факс 00-0172-22-73-06

Фундацыя Дамоў Правоў Чалавека і Нарвескі Хельсінскі камітэт занепакоенія абвінавачаньнім, вылучанымі супраць праваабаронцы з Віцебскай вобласці Леаніда Сьвеціка і заклікаюць беларускія ўлады правесці прайзрасте і незалежнае расцясненне. 31 сакавіка Віцебская абласная управа КДБ абвінаваціла Леаніда Сьвеціка ў парушэнні двух артыкулаў Крымінальнага Кодэксу: артыкулу 130 (распальванье нацыянальной і рэлігійнай варожасці) і артыкулу 367 (абраза гонару і годнасці Прэзідэнта).

У траўні 2008 КДБ правёў дзеяцігдзінны вобшук у кватэры Сьвеціка ў Віцебску. Падчас вобшуку КДБ канфіскавала ягоны кампутар, друкаваныя праваабарончыя матэрыялы і грамату з Рады Еўропы.

Пасля вобшуку Сьвецік быў дастаўлены ва ўправу КДБ, дзе яго дапытвалі на працягу дзвюх гадзін. Пазней Сьвецік і Уладзімір Базан, былы галоўныя рэдактар газеты "Віцебскі Кур'ер", былі папярэджаныя аб нeraзглашванні тайны съледзтва па справе аб пагрозах з боку неанацысцкай арганізацыі "Рускае нацыянальнае адзінства" (РНБ) у адносінах да некаторых грамадзянаў. 18 верасня 2008 году чакалася экспертыза справы. Між тым, на Сьвеціка быў накладзены абмежаваны ў перамяшчэнні.

Сьвецік міжнародна прызнаны ў якасці вядучага праваабаронцы ў Віцебскай вобласці. Ён удзельнічаў у падрыхтоўцы пяці скаргай адносна парушэння правы грамадзян беларускімі ўладамі. Усе пяць былі прынятыя да разгляду Камітэтам па правах чалавека ў Жэневе.

Фундацыя Правоў Чалавека і Нарвескі Хельсінскі камітэт шкадуюць, што расцясненне справы, якое працягваецца, абліжаўца правы Леаніда Сьвеціка на праваабарончую дзеянасць і дапамогу ахвярам парушэння правы чалавека. У гэтых адносінах беларускія ўлады павінны прытрымлівацца параграфа 8 Рэзоляцыі Парламенцкай Асамблі АБСЕ аб узмацненні стасунку АБСЕ з Праваабаронцамі і Нацыянальнымі Праваабарончымі Інститутамі, што азначае, што краіны-удзельніцы АБСЕ прызнаюць "неабходнасць асаблівой увагі, дапамогі і абароны для праваабаронцаў".

Мы заклікаем беларускія ўлады выконваць рэзолюцыю Генеральнай Асамблі 53/144 за 1998 год пад назімай Дэкларацыя а правах і абавязку асобай, групай і органай грамадзтва заахвочваць і абараніць міжнародна прызнаныя права чалавека і асноўныя свабоды. Паводле артыкулу 12.2 Дэкларацыі,

"Дзяржава павінна прадпрыніць усе неабходныя меры для забесьпячэння абароны кампетэнтнымі ўладамі кожнага, як індывидуальна, так і ў аўтаданні з іншымі, [...] ад фактычнай і юрыдычнай дыскримінацыі, уціску або іншых адвольных дзеяньняў у якасці наступстваў за законнае карыстаньне правамі".

Сьвецік быў запрошаны ў Раду Еўропы і ўдзельнічаў на навучальным візіце ў Раду ў Страсбург 3-6 сакавіка 2008 г. Фундацыя Дамоў Правоў Чалавека прайнфармуе Генеральны Дырэктарат Рады Еўропы па Правах Чалавека і Юрыдычных Справах, а таксама офіс Сыпецыяльнага Дакладчыка па Праваабаронцах аб расцясненіі, якое працягваецца, і допытах Сьвеціка.

З найлепшымі пажаданьнямі,

**Анэ Тусвік Бондэ,
Кіраўнік праектау,
Старшыня аддзелу інфармацыі
Берыт Ліндэман,
Фундацыя Дамоў
Правоў Чалавека
Нарвескі Хельсінскі камітэт**

Копіі былі дасланыя:
У Генеральны Дырэктарат
па Правах Чалавека
і Юрыдычных Пытаньнях
Рады Еўропы, Страсбург
Сыпецыяльнаму Дакладчыку ААН
па Становішчы Праваабаронцаў
Сыпецыяльнаму Дакладчыку
на Заахвочванні і Абароне Права
на Свабоду Меркавання
і Выказванні
АБСЕ/ОДПЧ, Варшава
Нарвескаму Міністэрству
Замежных Справах
Пастаяннаму Камітэту Парламенту
Нарвегіі па Замежных Справах
Сетцы Дамоў Правоў Чалавека.

Осла, 9 красавіка 2009

Леанід СЬВЕЦІК:

"Улады не прыслухоўваюцца да голасу праваабаронцаў"

Імя віцебскага праваабаронцы Леаніда Сьвеціка зараз знаходзіцца ў фокусе ўвагі беларускай і міжнароднай грамадзкасці. Прычынай гэтага стала абвінаеачанье праваабаронцы адразу па двух артыкулах Крымінальнага кодэксу РБ: распальванье расавай, нацыянальнай ці рэлігійнай варожасці (арт.130 КК) і паклён у адносінах да презідэнта Беларусі (арт. 367 КК). У праваабаронцы ўзятая падпіска аб нязынні. Ён азнаёміўся з матэрыяламі справы і чакае даты суда. Сваёй віны Сьвецік не прызнае і лічыць, што такім чынам яму помсціцца за праваабарончу дзеянасць.

Леанід Сьвецік адказвае на пытанні нашага карэспандэнта.

– Спадар Леанід, ці можаце Вы прыгадаць, што паўплывала на Вашае рашэнне ўсур'ёз заніцца правамі чалавека?

– Разуменне таго, што ў кожнага чалавека ёсьць неад'емныя права. Але каб гэтыя права не засталіся абстрактнымі, іх заўсёды патрэбна абараніць.

– Вы шмат каму дапамагалі адстойваць права, парушаныя дзяржаўнымі інстытутамі, абаранілі грамадзянаў ад сумніўных абвінавачаньняў у судах. Ці трэба для гэтага дадатковая падрыхтоўка альбо нейкія съпецыфічныя веды?

– Несумненна. Для эфектыўнай прававой дапамогі неабходныя і веды, і практычны вопыт у галіне права. Але, на мой погляд, ня меней важна, каб у чалавека, які займаецца праваабарончай дзеянасцю, была найперш прававая съядомасць. Ну і зразумела, каб быць эфектыўным праваабаронцам, неабходна паставіць здымка самадукацыяй, прымаць удзел у адкукацыйных праграмах.

– Вы падавалі скаргу ў Камітэт па правах чалавека ААН і, здаецца, выйграбі яе. Раскажыце больш падрабязна пра гэтую справу.

– У 1999 годзе я быў аштрафаваны судом за заклікі да грамадзянаў нашай краіны няўдзельніцаў у выбарах, калі яны палічаць, што выбары праходзяць з парушэннем дэмакратычных працэдураў. Гэтае меркаванье было надрукаванае ў газеце "Народная Воля".

Паколькі я быў упэўнены, што мей права публічна выказваць сваё меркаванье, для абароны сваіх грамадзянскіх правоў я звязрнуўся ў Камітэт па правах чалавека ААН. Пасля пяцігадовага разыбральніцтва Камітэт па правах чалавека прыйшоў да высновы, што мае права быті сапраўды парушаныя з боку дзяржавы. Пры гэтым дзяржава павінна была вярнуць мне суму выплачанага штрафу і ліквідаваць умовы, якія сталі прычынай парушэння права чалавека. Аднак да сёньняшняга часу рашэнне Камітэту беларуская дзяржава ня выканала, спасылаючыся пры гэтым на рэка-

мендацийны характар рашэння ў гэтага аўтарытэтнага міжнароднага праваабарончага органу.

– У Віцебску ды яшчэ ў некаторых гарадах Беларусі, напрыклад у Наваполацку, Гомелі, ня першы год заўважаныя спробы актывізацыі элементаў, якія прылічваюць сябе да гэтак званага РНЕ. Наколькі гэта сур'ёзная зьява для Беларусі? Адкуль карані іх узынікнення?

– У любым грамадзстве заўсёды знойдзеца частка людзей, якім падабаецца прафашысцкая ідэалогія. Ва ўсходнія рэгіёны Беларусі гэтая ідэалогія прасочваецца з Расіі. Час ад часу на съценах будынкаў, у падземных пераходах, на слупах зьяўляюцца фашысцкія сімвалы або ўлёткі. Аднак гэтая ідэалогія не атрымала шырокага распаўсюджання сярод беларусаў і, спадзяюся, наўрад ці знойдзе ў будучым.

– Не сакрэт, што звароты ў міліцыю грамадзянаў на пагрозы з боку РНЕ, альбо на выкарыстаныне фашысцкай сімволікі, часта застаюцца без адказу. Гэтак было неаднаразова і ў Віцебску, а вось нядайна пракуратура Наваполацку адмовіла ва ўзбуджэнні справы па заяве праваабаронцы Зыміцера Салаўёва на распаўсюд у горадзе фашысцкай сімволікі. Ці съведчыць гэта пра тое, што улады не надаюць гэтай праблеме належнай увагі?

– На мой погляд, улады добра ведаюць тых, хто займаецца падобнымі справамі. Аднак паколькі гэтыя людзі не ўяўляюць пагрозы для дзеючай улады, дык яна проста прыкryвае вочы на падобныя зьявы. І пакуль з боку праваахоўных органаў ня будуць прымацца энергічныя меры па выкараненіні фашысцкіх праяваў, то камуналнныя службы будуць і надалей сарамліва замазваць прафашысцкую сімволіку ў беларускіх гарадах.

– Яшчэ раней, напрыканцы траўня 2008 году, калі ў дачыненіні да Вас была ўзбуджана крымінальная справа па 130 артыкуле Крымінальнага кодэксу, з адмысловімі заявамі выступілі міжнародныя арганізацыі – Фун-

Леанід СЬВЕЦІК.

дацыя Дамоў Правоў Чалавека і Абсерваторыі па Абароне Праваабаронцаў. Ці лічыце Вы, што салідарная пазыцыя міжнародных праваабарончых арганізацыяў і грамадзянскай супольнасці тут, у Беларусі, здольныя ўплываць на пазіцыю ўлады ў дачыненіні да праваабаронцаў?

– На жаль, сёньня беларускія ўлады практычна не прыслухоўваюцца да голасу праваабаронцаў, нават міжнародных. Усё вырашае палітычная мэтазгоднасць. А салідарнасць з боку праваабарончых арганізацыяў і грамадзянскай супольнасці дапамагае ахвярам рэпрэсіяў перажыць цяжкія часы.

– У інтэрв'ю для "Радыё Свабода" Вы заяўлі, што "толькі ў адкрытым судовым працэсе можна даказаць сваю невінаватасць". Ці мяркуеце, што суд можа мець закрыты характар?

– Напрыклад, у артыкуле, які зъмісьціла газета "Советская Белоруссия" наўмысна замоўчаеца той факт, што міне адвінавачаюць яшчэ і па частцы 2 артыкулу 367 Крымінальнага Кодэксу РБ – у паклённе на презідэнта краіны. Таму складваецца ўражанье, што выкарыстаныне гэтага абсурднага адвінавачаньня мае на мэце зрабіць судовы працэс цалкам закрытым для грамадзкасці, у першую чаргу, для журналістаў ды прадстаўнікоў праваабарончых арганізацыяў.

Даведка ПЦ "Вясна": Леанід Сьвецік нарадзіўся ў Крычаве на Магілёўшчыне ў 1965 годзе. Скончыў фізіка-матэматычнае аддзяленне Магілёўскага педагогічнага інстытуту. Акрамя праваабарончай дзеянасці займаецца журнالістыкай і літаратурай. Выдаў кнігу паэзіі "А мімо вдаль уходяць поезда". Сябар Беларускага Хельсинскага камітэту і Беларускай асацыяцыі журналістаў.

Парушэнья "ня ўбачылі"...

15 красавіка суд Першамайскага раёну Менску разглядаў скаргу Зымітра Хведарука на незаконныя дзеяньні вайскоўцаў падчас прызыва. 28 студзеня Зымітра затрымалі дома і ў кайданках адвезылі ў ваенкамат. Адтоль хлопца завезылі ў міліцыю, а потым у турму. Праз два дні медыкі абсьледавалі Хведарука на працягу 40 хвілін і прызналі прыдатным для службы ў войску. У кайданках яго прывезылі ў вайсковую частку і прымусілі служыць.

Судзьдзя Першамайскага суда Менску Натальля Петух зачытала заяву Зымітра на мове арыгіналу – па-беларуску. Некалькі разоў яна перапытвала ў Зымітра, чаму ён завастрыў увагу на тым, што яго адвезылі ў войска гвалтоўна, у кайданках. Яна прыгадала, што служыць у войску – абавязак усіх мужчынаў прызываўнога ўзросту.

Зыміцер падзяліўся сваімі ўражаннямі: "Судзьдзя абсалютна не зьвяртала ўвагу на тое, як чалавека накіравалі ў войска. Ёсьць фармулёўка, што трэба выканаць свой абавязак, але якой цаной, якім нормамі? Мяне вельмі уразіла, што судзьдзя некалькі разоў перапытала, што тагоў ў тым, што чалавека прывозяць у кайданках на медкамісію, а потым вязуць у кайданках у войска. Для яе гэта нічога ня значыць.

Прадстаўнікі ваенкамату і медыкі ўвесь час рагаталі. Калі я нешта адказваў не на іх карысыць, вельмі зьведліва выказваліся, што хлушу і г.д."

Судзьдзя Натальля Петух час ад часу стукала алоўкам, калі вайскоўцы рагаталі з адказам Зымітра. Але пры гэтым яна выдаліла з судовай запынкай, а журналістам, праваабаронцам, сяброў Хведарука і маці былога палітвязня Андрэя Кіма Тацяну, не патрумачыўшы ім прычыны выдалення.

На судзе прысутнічалі бацькі

Зыміцер ХВЕДАРУК на выхадзе з суда.

Зымітра Хведарука, Франака Вячоркі і Івана Шылы – трох прызываўнікоў-апазіцыянераў, якіх гвалтоўна ў кайданках накіравалі на вайсковую службу.

Судзьдзя пагадзілася дапытаць яшчэ двух медыкаў і прызначыла далейшы разгляд справы на 16 красавіка.

16 красавіка працягнуўся разгляд скарги Зымітра Хведарука. Судзьдзя Натальля Петух пытаныне ставіла рубам: ці можа служыць падставай да разгляду пазову пратэрмінаваныя месяцавы тэрмін, вызначаны на разгляд скаргі? Абаронцы Зымітра Хведарука прывялі цэлы стос аргументай, якія съведчылі: ад часу гвалтоўнага прызыва Зыміцер альбо ляжаў у шпіталі альбо праходзіў абсьледаванне. Паралельна займіца высыяваленнем адносінаў з ваенкаматам папросту не было магчымасці. Апаненты з ліку прадстаўнікоў прызываўной і медычнай камісіі настойвалі на неабгрунта-

ванасці ўсялякіх прэтэнзій на іх адрас. У выніку суд, паседжаныне якога доўжылася шэсцьць гадзін, скаргу Хведарука не задаволіў.

Між тым прадстаўнік медычнай камісіі Аляксандр Валошын на стаў аспрэчваць, што Хведарук хворы. Аднак настойваў, што з такім "букетам хваробаў" ён служыць можа – пры аблежаных фізічных нагрузках.

Зыміцер Хведарук гаворыць, што ад учорацнага дня пазіцыя прадстаўнікоў прызываўнай камісіі істотна не зьмянілася і была збольшага прадказальнай: "Пазіцыя людзей, якіх сёньня прыцягнулі ў суд у якосьці съведкаў альбо адказчыкаў у пазове, у прынцыпе не зьмянілася. Яны да гэтага адмаўляюць факт парушэння маіх правоў падчас прызыва і ўвогуле ўсіх працэдураў. Але цягам двух дзён гэтага працэсу некаторыя моманты іхных съведчаньняў памяняліся. Яны іх удакладнілі, напэўна, паглядзеўшы пэўныя моманты закону ці ўбачыўшы, што ўчора гэтыя моманты паставілі іх у судзе да съцяны".

"Не змаглі" знайсці вінаватых

На імя Франака Вячоркі 14 красавіка прыйшло паведамленне, падпісане С. Бясьсмертным, на месцыкам начальніка РУУС Савецкага раёну Менску. РУУС (у арыгінале па-расейску) піша: "Вашая заява разгледжаная. Принятымі мерамі росшуку высыветліць асобу, якая прычыніла Вам цялесныя пашкоджанні, яна стала магчымым. Адміністрацыйны працэс паводле Вашай заявы спынены на падставе ч.1 п.3 арт. 9. 6 Працэсуальная-выканайчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях па сканчэнні тэрмінаў накладаныя адміністрацыйнага слагнаньня".

Нагадаем, што наздўтра пасыля 28 студзеня, калі Ф. Вячорка быў незаконна і гвалтоўна "прызваны" ў войска, вайсковая прокуратура зафіксавала ў яго шматлікія съяды зьбіцця. Паводле судовых паказаньняў Франака, яго па дарозе ў ваенкамат і ў самім

ваенкамате на вачах съведак зьбівалі міліцыянты і людзі ў цывільным. Аднак Савецкі РУУС аказаўся бясьсільны знайсці вінаватых.

Бацька палітычнага прызываўніка Вінцук Вячорка ацэньвае дзеяньні міліцыянтаў Савецкага РУУС наступным чынам: "Найона было б спадзявацца, што яны знойдуть вінаватых. На маіх вачах маёр Ачапоўскі з гэтага РУУС 8 студзеня захопліваў сына ля ваенкамату, каб гвалтам даставіць яго на перапісаныне дыягнозаў у вайсковы шпіタル. А камандаваў тады маёрам чалавек у цывільным. Яны ў РУУС добра ўмеюць хіба выконваць загады такіх "цывільных", лавіць іншадумцаў ды арганізоўваць міліцыянтаў-съведак – накшталт тых, што ў 2007 "съведчылі", як я "нецензурна лаяўся" каля свайго дому ў прысутнасці малой дачкі. Але прыйдучь іншыя часы, садысты будуць адшуканыя і панясуць кару".

Амністю ўдзельнікам "працэсу 14-ці"!

Акцыя з патрабаваннем амністыі ўдзельнікам "працэсу чатырнаццаці" прайшла 14 красавіка ля Дому ўраду на плошчы Незалежнасці ў Менску.

Каля 19:30 актыўісты грамадзянскай кампаніі "Еўрапейская Беларусь" выйшлі на плошчу да ўваходу ў Дом ураду і разгарнулі расцягажку з надпісем: "Амністю ўдзельнікам "Працэсу чатырнаццаці"!". Удзельнікі акцыі скандавалі: "Амністю!" і "Волью палітвязням!".

Прыкладна праз 10 хвілін ахова Дому ураду выклікала супрацоўнікаў міліцыі і актыўістаў павезылі ў Маскоўскі РАЎС гораду Менску. Сярод затрыманых – Павел Юхневіч, Максім Вінлярскі, Кацярына Сыцепанюк, Алег Ладуцька, Улад Ігнатовіч, Марта Крылова, Паліна Дзьзякава і Аляксей Ляўковіч.

Апошні з затрыманых, быў вызвалены на працягу трох гадзін з моманту затрымання. Пратаколы складзены не былі.

Чаму адключылі расійскія тэлеканалы?

31 сакавіка ў гутарцы з агентствам БелаПАН начальніца аддзелу праграм эфірна-кабельнага тэлеаператора "Космас ТВ" Алена Клюйкава патлумачыла спыненне трансляцыі тэлеканалаў "Рен ТВ", "Первый. Всемирная сеть", "РТР-Планета", "ТВЦ-интернешнл" і "НТВ-Мир" неабходнасцю выкананыя рашэнняя Саўміну і Закону "Аб СМІ", паводле якіх замежныя тэлевізійныя каналы абавязаныя атрымаць дазвол на трансляцыю на тэрыторыі Беларусі. На гэта, маўляў, у іх было трох месяцаў, але "яны не зрабілі гэтай працы, і мы вымушаныя спыніць іх трансляцыю", — заяўіла спн. Клюйкава.

Наколькі верагоднай выглядае такая прычына адключэння тэлеканалаў? Што насамрэч прадпісвае Закон "Аб СМІ" і пастанова Саўміну? Пра гэта прэс-служба ГА "БАЖ" пагутарыла з намеснікам старшыні ГА "БАЖ", юрыстам Андрэем Бастунцом.

"Сапраўды, у адпаведнасці з арт. 17 Закону "Аб СМІ", на распаўсюд

прадукцыі замежнага СМІ на тэрыторыі Беларусі без зъмянення формы і зъместу патрэбны дазвол Міністэрства інфармацыі. (Калі зъмест зъмянення, то патрабуецца рэгістрацыя замежнага СМІ ў Мінінфарме).

У дадатак да гэтай нормы Савет Міністраў прыняў 2 снежня 2008 году пастанову № 1849, якой зацвердзіў Палажэнне аб парадку выдачы дазволу на распаўсюд прадукцыі замежнага СМІ.

Аднак, па-першым, і закон, і пастанова ўраду ўступілі ў сілу з 8 лютага 2009 году, і незразумела, з чым звязана згадка пра трохмесячны тэрмін атрыманыя дазволу на трансляцыю.

Па-другое — і гэта галоўнае — паміж урадамі Беларусі і Pacif (а таксама Казахстану, Кыргызстану і Таджыкістану) дзейнічае Пагадненне пра супрацоўніцтва ў галіне распаўсюду СМІ. (Для Рэспублікі Беларусь яно дзейнічае з 21 красавіка 2003 года).

У артыкуле 4 гэтага Пагаднення гаворыцца, што бакі гарантуюць свабодны і раўнапрайны доступ

грамадзянаў сваіх дзяржаваў да прадукцыі СМІ, якія зарэгістраваныя і актыўнай часцю сваёй дзеяльнасцю ў адпаведнасці з заканадаўствам дзяржаваў-бакоў пагаднення. З гэтай мэтай удзельнікі пагаднення не ствараюць перашкодаў для распаўсюду згаданай прадукцыі на сваёй тэрыторыі — пры ўмове, што распаўсюд зъвестак і матэрыялаў, што складаюць такую прадукцыю, не супярэчыць патрабаванням заканадаўства дзяржаваў-бакоў.

Як бачым, гэты дакумент дапускаемагчысць спыняць трансляцыю тэлепраграмаў, зарэгістраваных на тэрыторыі дзяржаваў-бакоў пагаднення, толькі калі зъмест "зъвестак і матэрыялаў" супярэчыць заканадаўству гэтых дзяржаваў.

Такім чынам, патрабаваныне браць дазвол на трансляцыю СМІ, зарэгістраваных у Pacif (як і ў іншых дзяржавах-удзельніцах Пагаднення), выходзіць за рамкі гэтага абмежавання і супярэчыць міжнародна-прававой дамове Рэспублікі Беларусь".

Ксенафонт Суперфасфатаў павінен назвацца

Алег Воўчак падаў зыск на газету "Савецкая Беларусь" 1 красавіка ў суд Савецкага раёну Менску. Падставай для судовага разьбіральніцтва стаў артыкул, надрукаваны ў выданыні Адміністрацыі презідэнта.

Алег Воўчак лічыць, што ў артыкуле, які быў надрукаваны ў "Савецкай Беларусі" за подпісам Ксенафона Суперфасфатаў ў ганебнай форме была дадзеная ацэнка дзейнасці беларускіх праваабаронцаў. У tym ліку і самога Алега Воўчака: "Яны напісалі, што я некалькі гадоў таму спрапакаваў скандал, падчас якога мяне зьблілі, а потым абвінаваці ў гэтым съпецслужбы. Аднак насамрэч я ніколі такога не казаў.

Сума ў 70 мільёнаў рублёў, у

якую Алег Воўчак ацэніў свой гонар і годнасць, невыпадковая. Менавіта столькі прасілі за свае "маральныя пакуты" чыноўнікі, калі падавалі зыскі супраць журналістаў незалежных выданьняў — "Народная воля" і "Згода".

Алег Воўчак таксама лічыць, што гэтае судове разьбіральніцтва дапамагчы зварухнуць з "мёртвай кропкі" і справу самазабойства праваабаронцы Яны Паляковай. Бо ёсьць меркаваныне, што менавіта артыкул Ксенафона Суперфасфатаў падштурхнуў яе да самагубства.

Калі суд прыме справу да разгляду, то рэдакцыя "Савецкай Беларусі" давядзеца раскрыць сапраўднае прозвішча аўтара гэтага артыкулу.

Усё напісане — праўда, а не "паклён"

Міліцыя раённага цэнтра Гарадок, што на Віцебшчыне, адзагавала на заяву мясцовай жыхаркі, якая палічыла артыкул журнالіста і праваабаронцы Валерыя Шчукіна "Вызывающее поведение" паклёнам на мясцовых міліцыянтаў.

Аркуш з артыкулам спадарыня Фядотава знайшла ў сваёй паштовай скрыні. Першым, каго яна абвінаваціла ў распаўсюдзе нібыта паклёніцкіх зъвестак, стаў адзіні ў Гарадку сябар БАЖ, рэдактар і выдавец маланакладнага рэгіянальнага бюлетеню "Гасцінец" Леанід Гаравы.

Як паведаміў у гутарцы з карэспандэнтамі службы маніторынгу БАЖ сп. Гаравы, з нагоды скары ён ужо мусіў даваць тлумачэнны ўчастковому міліцыянту.

"Я патлумачыў, што асабіста нічога не друкаў і не распаўсюджваў, але разумею, чаму вакол артыкулу

Шчукіна такі ажыятаж. У сваёй саркастычнай манеры ён апісаў інцыдэнт з удзелам мясцовага жыхара, ветэрана працы Анатоля Палянскага, якога супрацоўнікі міліцыі затрымалі за адсутнасць флікера, потым абвінавацілі ў непадпрарадкованні і ўрэшце перадалі яго справу ў суд. Але суд прызнаў спадара Палянску невінаватым, паказаны міліцыянтаў — непраўдзівым, а складзеныя пратаколы — беспадстаўнымі", — кажа Л. Гаравы.

На думку журналіста і грамадзлага актыўіста, няма падставаў лічыць артыкул В. Шчукіна паклёніцкім, бо ўсё напісане там — праўда. А што да раздрукавак журнالісткіх матэрыялаў і распаўсюдзе іх любымі шляхамі, якія не супярэчачаюць заканадаўству, дык кожны грамадзянін мае на гэта права, гарантаванае артыкулам 34 Канстытуцыі РБ.

Распачаць крымінальную справу адмовіліся

Мясцовы пракурор ня ўгледзеў складу злачынства ў дзеяньнях чыноўнікаў Бабруйскага гарвыканкаму, на якіх скардзіўся галоўны рэдактар недзяржаўнага рэгіянальнага выдання.

Заяў у пракуратуру з просьбай правесці праверку і прыцягнуць да адказнасці вінаватых рэдактар "Бобруйскага кур'ера" Анатоль Санценко накіраваў яшчэ тры месяцы таму — 18 снежня 2008 году.

Кіраўнік рэдакцыі паведамляў, што некаторыя прадстаўнікі мясцовай улады сістэмачычна парушаюць свабоду масавай інфармацыі і права рэдакцыі. Скарба была падмацаваная шэрагам дакументаў, якія пацвярджаюць наяўнасць парушэнняў. У tym ліку: перашкоды ў распаўсюдзе выдання, адмовы ў акредытацыі і доступе да інфармаціі і г. д.

На думку заяўніка, такім чынам чыноўнікі груба парушылі заканадаўства аб СМІ і артыкул 198 Крымінальнага кодэкса РБ ("Стварэнне перашкодаў законнай прафесійнай дзейнасці журналіста"). Пазней съледчы пракуратуры папрасіў у Анатоля Санценкі дадатковыя тлумачэнні на гэтай справе — рэдактар называў канкрэтныя даты парушэнняў і прывішчы парушальнікаў.

Тым ня менш старшы съледчы пракуратуры Ленінскага раёну Бабруйску Сяргей Шарамет прыйшоў да высновы, што ў дзеяньнях мясцовых чыноўнікаў няма складу злачынства.

З перашкодамі ў доступе да інфармацыі і распаўсюдзе сёняння сутыкаюцца недзяржаўныя выданні шмат у якіх рэгіёнах. Асабліва напружаная сітуацыя ў Бабруйску, Барысаве і Баранавічах.

Застаюцца пад кантролем...

альбо Дзе цяпер удзельнікі "Працэсу 14-ці":?

Арышт Арцёма Дубскага ўзыняў новую хвалю цікавасці да ўдзельнікаў "Працэсу 14-ці". У красавіку, траўні і сінеглі летасць суд Цэнтральнага раёну сталіцы пакараў 14 маладзёнаў за ўдзел у прадпрымальніцкай акцыі 10 студзеня.

Большасць з іх (11 чалавек) былі асуджаныя да абмежавання волі без накіравання ва ўстаноўвы адрэстага тыпу, так званай "хатнай хіміі", дэве – да штрафаў, Андрэй Кім трапіў у калонію. Чым цяпер займаюцца маладзёны? Як склаўся іх лёс пасыля прысудаў? Карэспандэнт "Нашай Нівы" паразмаўляў з удзельнікамі "Працэсу 14-ці".

Пачнем з Арцёма Дубскага. Пасыль прысуду хлопец зъехаў у родныя Асіповічы. Займаўся раздрукойкай і наборам тэксту. Пасыль таго, як на хлопца заявілі новую крымінальную справу за ўхіленне ад адбыцця пакарання, ён зъехаў ва Украіну. У суседній краіне Дубскі прафы только пару месяцаў.

13 лютага "маладафронтайца" арыштавалі ў Гомелі, калі хлопец ехаў у Менск на вулічную акцыю да Дня сівятога Валянціна. З таго моманту Дубскі знаходзіўся за кратамі. З сакавіка над ім ужо адбыўся адзін з двух запланаваных крымінальных судоў – па справе аб нібыта скрадзенай сімкарце. Судовы разгляд быў спынены з-за прымірэння бакоў, але маладзевага актыўіста не вызвалілі. 15 красавіка яго вызвалілі з СІЗА пад падпіску аб нявыезьдзе. Цяпер ён чакае наступнага працэсу – паводле артыкулу 415 КК ("Ухіленне ад адбывання пакарання ў выгледзе абмежавання волі").

Паводле таго самага артыкулу крымінальная справа была заведзеная супраць адзінага непаўнагодзя ўдзельніка справы Максіма Дащука. Праз свой узрост і адсутнасць менскай праўскіх хлопец так і ня змог уладкавацца на працу, таму фактычна знаходзіўся пад хатнім арыштам. З дому яму дазвалялася выходзіць толькі на дзівэ гадзіны ў суткі – ад дзясяттай да дванаццатай раніцы.

Вясной у Максіма памёр бацька, таму яму часта даводзілася дапамагаць маці, якая працуе прадпрымальніцай. Міліцыянты вынеслі Дашуку чатыры папярэдканны. Адну ноч хлопец правёў у съледчым ізалітары, пасыль чаго прауктор памяняў меру стрыманія на падпіску аб нявыезьдзе. Калі пройдзе суд, яшчэ не вядома. Паводле 415 артыкулу КК РБ Дашуку пагражае да трох гадоў зняволення.

Андрэй Кім – адзіны, хто быў асуджаны да зняволення ў рамках "Працэсу 14-ці". Ён атрымаў пайтараты гады калоніі нібыта за збіццё супрацоўніка ДАІ Сычова. Тэрмін актыўіст адбываў у бабруйскай турме, адкуль быў вызвалены 19 жніўня пад ціскам заходніх краін.

На вызваленіі Андрэй ня зъмен-

шыў свайго ўдзелу ў палітычным жыцці, яго можна ўбачыць амаль на кожнай акцыі апазіцыі. Таксама Андрэй стаў адным з сузаснавальнікаў Беларускай хрысціянскай дэмакратыі.

Аляксандр Баразенка таксама прасядзеў нейкі час у СІЗА на Валадарскага. Ён быў апошнім фігурантам працэсу. Справа ўтым, што Баразенка зъяўляўся студэнтам першага курсу факультэту паліталогіі Вроцлаўскага універсітэту. На суд ён прыняў рашэнне не прыезджаць, але ў каstryчніку, адчуваючы нейкую віну перад сваімі паплечнікамі, Аляксандр добраахвотна зъявіўся да съледчага. Паўтара месяца да суда ён правёў за кратамі.

Судзьдзя Натальля Вайцяховіч пакарала маладзёна годам абмежавання волі. "Хімію" Баразенка пачаў адбываць толькі пару тыдняў таму. Дарэчы, адбывае ён яе ня дома ў Пінску, а ў сталіцы, бо засталася менская праўпіска яшчэ са студэнцкіх часоў. Працуе грузчыкам на прадпрыемстве "Скайфрут". "Праца нялёткая, але я прывык да цяжкасцяў. Грамадзкую дзеянасць не кідаю", – кажа А. Баразенка.

Міхail Пашкевіч працуе ў выканкаме АГП, займае пасаду начальніка ўпраўлення па працы з рэгіёнамі. Менш актыўным у палітычным жыцці Пашкевіч ня стаў. Як ўдзельнічаў у вулічных акцыях, так і застаецца. А чаго толькі вартыя ягоны выступ на з'ездзе БРСМ, куды хлопец патаемна трапіў разам з Франакам Вячоркам.

У лютым Mіхail Пашкевіч узначаліў маладзевае крыло АГП – "Маладых дэмакратаў". Літаральна на наступны дзень Mіхailа адмовіліся аднаўляць на гістफаку БДУ, адкуль яго выключалі на апошнім курсе літаральна за некалькі тыдняў перад абаронай дыплому. Цяпер спаслаліся на тое, што няма вольных месцаў. У пачатку сакавіка Пашкевіч атрымаў ад міліцыі першага папярэдканияне, бо ў вызнанчы час ня быў дома.

Алесі Странцоўцу пашанцавала ўжо пасыль прысаду ўладкавацца на працу па съпэцыяльнасці ў закрытае акцыянернае таварыства "ТВК". Працуе ў сферы замежнай эканамічнай дзеянасці.

"Літаральна на наступным тыдні ў мяне намячаецца рабочая паездка ў Турцыю, каб правесыці перамовы з партнёрамі. Пакуль не зразумела, ці выпушыць мяне за мяжу. Завёз ужо міліцыю ўзлоу кіпу папер, можа, і дазволіць", – кажа А. Странцоўцу.

Увогуле ж, у міліцыі хлопец адзначаецца раз на два тыдні. Папярэдканинне не было. Палітычную актыўнасць Странцоўцу крыху абмежаваў. Як кажа, зусім не з прычыны "хіміі", а хутчэй тых працэсаў, якія адбываюцца ў БСДП.

Алесь Чарнышоў працуе ў адным грамадзкім аўяднанні, якое займаецца гуманітарнай дзеянасцю. "Звычайная "хімія", нічым ня лепшша

і ня горшшая, чым у астатніх, думаю", – кажа А. Чарнышоў.

Праблемаў з міліцыяй у яго не было. "Адзіны непрыемны момант, які адбыўся, дык гэта тое, што давялося забраць дакументы з універсітэту. Летам паступіў ва ўніверсітэт культуры на факультэт культуралогіі, але дзённае навучанне не прадугледжваеца падчас адбыцця "хіміі", – гаворыць А. Чарнышоў.

Mіхail Субач працягвае займацца прадпрымальніцкай дзеянасцю разам з жонкай. "Грамадзкую дзеянасць на дадзены момант абмежаваў", – кажа "хімік". Тым больш, дзіця нядайна нарадзілася.

Павел Вінаградаў працуе сълесаром на фірме. "Праверак няма. Усё спакойна", – гаворыць хлопец.

Некаторыя ж фігуранты справы зъехалі з краіны. Напрыклад, у Маскве цяпер жыве Аляксей Бондар.

"Пасыль прысаду жыцьцё істотна змянілася, бо трэба было шукаць афіцыйнае працаўладкаванне, але браць на працу "крымінальніка", з якім могуць быць праблемы, ня вельмі і хацелі. Крыху спадзяваўся спачатку на рэакцыю міжнароднай супольнасці. Але бліжэй да касацыйнага аблскардвання я разумеў, што трэба нешта рабіць, спадзявацца толькі на сябе. У той момант і пачалі зъяўляцца думкі аб пераездзе ў Кіев ці ў Маскву. Чаму гэтыя гарады? Но не хацеў прасіць палітычны прытулак, усё ж мне не пагражала фізічнае зынічэнне. Спыніўся ў апошні момант на Маскве. Вядома, думаць аб пераездзе было цяжка, але ўсё вырашылася літаральна за тыдень, так што не было шмат часу вагацца. У Расіі займаюся выжываннем, працуя, падтрымліваю сувязі з апазіцыйным расійскім асяродзьдземем, займаюся па магчымасці беларускімі спраўамі", – кажа А. Бондар.

Таціана Цішкевіч цяпер вучыцца па праграме Каліноўскага ў Акадэміі фізічнага выхавання ва Уроцлаве, на трэnera па конным спорце. У Беларусі Таціана вучылася на аналагічнай съпэцыяльнасці, але пасыль зъяўлявлення на Акрэсціна яе адлічылі з ВНУ.

"Думала пра магчымасць паехаць вучыцца за мяжу на працягу трох месяцаў, але вырашылася канчаткова толькі за два дні да ад'езду. За дзень да разгляду нашай касацыйнай скаргі, не вытырала. Не шкаду, што зъехала, трэба толькі пачакаць. Першы час было вельмі цяжка, нават плакала, калі нехта пытала пра Беларусь. Цяпер стала лягчэй", – кажа Т. Цішкевіч.

Звязацца з Mіхailам Крылавым не атрымалася. Паводле зъвестак, хлопец зъехаў працаўваць у Ірландыю.

Двое ўдзельнікаў працэсу былі асуджаны да штрафаў – Антон Койліш і Уладзімір Сяргеев. Першыя цяпер займае пасаду адказнага сакратара "Моладзі БНФ", другі – займаецца стварэннем руху "Маладая Беларусь", і працуе токарам на МТЗ.

Правакацыі па-віцебску...

Таяне Севярынец раптам пачалі бясконца тэлефанаваць людзі, спасылаючыся на аб'яву ў газете "Із рук в руки", якую яна туды не давала. Размова ішла пра рэпетытарства. Прычым з пазнакай: паслугі дарагі! Каб абараніцца ад у момант прайвішых увагу супрацоўнікаў падатковай інспекцыі, колішня настаўніца мусіла міжволі ператварыцца ў съледчага і даказваць, што не займаеца "левай" працай.

Таяну Севярынец ведаюць у Віцебску ня толькі як маці вядомага палітыка Паўла Севярынца. Некалькі дзясяткаў гадоў яна працавала настаўніцай рускай мовы і літаратуры, і сотні выпускнікоў розных віцебскіх школаў памятаюць яе менавіта ў гэтай якасці. Два гады таму спадарыню Таяну зволнілі са школы па палітычных прычынах, і цяпер яна дапамагае сыну ў палітычнай дзеянасьці – займаеца стварэннем партыі "Беларуская Хрысціянская дэмакратыя".

"Хоць я і не працую, але ў мяне цяпер яшчэ меней вольнага часу, чымсьці было раней, – распавядае Таяна Севярынец. – Я дапамагаю дзяволю маім дочкам выхоўваць дзетак, маіх унукаў, дапамагаю Паўлу – узялася каардынаваць на Віцебшчыне дзеянасьць камітэту па стварэнні партыі БХД. Шмат езджу па рэгіёнах, сустракаюся з людзьмі... А таму вялікім дзівам было, калі да мяне з прэтэнзіямі з'явірнуліся падатковыя інспектары – маўляў, да ўсяго гэтага я займаюся нелегальнай рэпетытарскай дзеянасьцю ды ўхіляюся ад выплаты падаткаў".

Паводле заканадаўства, рэпетытары мусіць або зарэгістравацца як індывідуальная прадпрымальнікі і плаціць фіксаваны падатак, або ў якасці фізічнай асобы выплочваць яго ў залежнасці ад уласных прыбыткаў. Таяна Севярынец даведалася пра гэта ў падатковай інспекцыі, калі ёй прыграzielі вялікімі грашовымі штрафамі нібыта за

Таяна СЕВЯРЫНЕЦ.

фінансавае парушэнне: "Я спрабавала тлумачыць, што нічым такім не займаюся, бо пры жаданні ня маю ні часу, ні фізічных магчымасцяў. Але інспектары сказалі, што будучы праводзіць праверку і шукаць маіх "вучняў" – кажа Т. Севярынец.

Нечакана вучні, якіх дагэтуль не было ў прынцыпе, пачалі зьяўляцца самі: тэлефон Таяны Севярынцы раскаліўся ад званкоў, прычым спасыяліся на аб'яву ў газете "Із рук в руки". Там быў пададзены тэлефонны нумар актыўісткі і зьмест "дзеянасьці": рэпетытарства па рускай мове, а таксама кантрольная работы, ды яшчэ з пазнакай "дорага".

Былой настаўніцы давялося праводзіць сапраўднае съледztва, пакуль не дабілася праўды: у рэдакцыю

тэкст абвесткі трапіў праз прыёмны пункт у гандлёвым цэнтры "Эвіком". Нейкі чалавек, які называўся сынам спадарыні Таяны, заплаціў гроши і замовіў разъмяшчэнне аб'явы. Што цікава, Паўла Севярынца на той час у горадзе не было, а неразборліва падпісацца на квітку мог хто заўгодна – пашпарт прыёмшчык аб'явай патрабуе толькі ў таго, хто зъбираецца прадаць альбо набыць аб'екты нерухомасці – дачы, кватэры, машыны...

Рэдакцыя рэкламнай газеты папрасіла прабачэння ў Таяны Севярынцы. Але хто разъмяшціць аб'яву і з якой мэтай, высьветліць так і не ўдалося. На думку актыўісткі, яе проста хацелі справакаваць: раптам бесправная настаўніца спакусіца на лёгкія прыбыткі, якія потым стануцца падставай для штрафаў у падатковай інспекцыі.

А па вялікім рахунку, мяркую спадарыня Таяна, усе гэтыя заходы робяцца дзеля таго, каб адцягнуць яе ад партыйнай дзеянасьці ў БХД. Іншых актыўістau, якія аддалі свае подпісы за рэгістрацыю новай партыі, таксама не пакідаюць у спакоі: пагражают звальненнямі з працы, выклікаюць у КДБ... На бесправную і ідэйна съядомую Таяну Севярынцу такім чынам упłyваець немагчыма.

"...Таму нехта не пашкадаваў сем тысячай за фальшивую аб'яву, каб толькі ўцягнуць мяне ў нейкі скандал, – съмяеца спадарыня Таяна. – Застаецца толькі паспачуваць тым людзям, якія тэлефанавалі мне, марнуючы ўласныя гроши. Але, спадзяюся, яны знайдуць сапраўдных рэпетытараў."

Астравецкая АЭС – гэта ваенна-палітычнае рашэнне

Будаўніцтва Астравецкай АЭС – гэта не грамадзкае, а ваенна-палітычнае рашэнне. Такое меркаванье выказаў 14 красавіка падчас прэс-канферэнцыі ў Менску адзін з каардынатораў кампаніі "Астравецкая атамная – гэта злачынства" Мікола Уласевіч.

Грамадзкая ініцыятыва "Астравецкая атамная – гэта злачынства" з'явілася калі паўгады таму, калі стала вядома, што менавіта ў гэтым экалагічна чыстым рэгіёне ўлады плануюць пабудаваць беларускую АЭС. Аднак патрабаванні грамадзтва правесвіці шырокую дыскусію па гэтым пытанні мясцовыя ўлады ініграюць. Больш за тое, на каардынатораў кампаніі пачалося сапраўднае паліванье: "Нам прыходзіцца працаваць ва умовах праўакацыяў. – распавядае Мікола Уласевіч. – Былі нядыяўна вобыскі. Толькі я ў суботу атрымаў паведамленне, што ў дачыненіі да мяне як да рэдактара газеты "Астравецкі веснік" справа спыненая."

Гаворка ідзе пра газету "Астравецкі веснік", наклад якой быў канфіскаваны некалькі тыдняў таму. Цяпер, згодна з рашэннем Міністэрства інфармацыі, ўвесь наклад, прысьвежаны проблеме будаўніцтва Астравецкай АЭС, павінен быць зьнішчаны.

Мікола Уласевіч лічыць, што рашэнне пабудаваць АЭС калі мяжы з Еўропейскім саюзам мае "ваенна-палітычны характар". Актыўіст заклікае ўсіх неабыкавых да лёсу краіны людзей далучыцца да антыядзернай ініцыятывы.

Выязджаць за мяжу стане цяжэй

Палата прадстаўнікоў 10 красавіка прыняла ў першым чытаньні законапраект аб парадку выезду і ўезду ў Рэспубліку Беларусь. Ён заменіць сабою дзеяны цяпер закон. У новым дакуменце адной з прычынаў забароны на выезд за мяжу можа стаць "усталяванне судом прэвентыўнага нагляду або адкрыццё судом конкурснай вытворчасці".

Міхась Пашкевіч, кіраўнік арганізацыі "Маладыя дэмакраты" Аб'яднанай грамадзянскай партыі, лічыць сябе ахвярай цяперашняга закону: "У мяне якраз год таму памёр дзед. І я ня змог выехаць на ягонае пахаванне ў Расію. Гэтаксама як не магу паехаць і цяпер – на гадавіну съмерці дзеда. То бок нават такія пытанні застаюцца для мяне нявырашанымі".

Апошнім разам я езьдзіў за мяжу ў лютым мінулага году, калі яшчэ не ўступіла ў сілу мая падпіска аб нявыезьдзе. І ўсё. З таго моманту, як на мяне заявілі крымінальную справу, я не пакідаў межы Беларусі".

А здарылася тое пасыльня вядомай "справы 14-ці", калі маладыя людзі падтрымалі масавыя акцыі пратэсту прадпрымальнікам супраць наступу ўладаў на іхняе права. Міхась Пашкевіч удакладніе: "Я нават нявыязны з Менску. Таму што ў мяне хатняя хімія па "працэсе 14-ці". Я не магу ні з Менску выехаць, ні пасыля 10-й вечара пакідаць сваё жытло. Так што я толькі нявыязны, я нават "невыхадны".

Праваабаронца Гары Паганяйла кажа, што і пасыля таго, як новы закон пачне дзеяць, становішча маладога апазыцыянера ня зменіцца. Наадварот, яно можа стаць яшчэ больш складаным. Рэч у tym, што ў новым дакуменце да ўжо вядомых прычынаў для амбікавання права на выезд грамадзян за мяжу дадаюцца і новыя – "усталяванне судом прэвентыўнага нагляду або адкрыццё судом конкурснай вытворчасці".

Спадар Паганяйла тлумачыць:

прэвентыўны нагляд, – часцей яго называюць адміністрацыйным, – ажыццяўлецца за асобамі, "якія раней адбылі пакаранье за цяжкія злачынствы, альбо іх караюць відам пакараньня без пазбадзення волі і за імі ажыццяўлецца міліцэйскі нагляд. Прэвентыўны нагляд можа быць ужыты і да асобаў, якія, як мяркуеца, могуць займацца тэрарыстычнай альбо іншай дзеянасцю, звязанай з падрывам дзяржаўнага ладу, падрыхтоўкай цяжкіх злачынстваў і г.д."

На пытаньне: ці можна падвесыці пад новыя нормы дзеянасць апазыцыянеру, Гары Паганяйла адказвае: "У нашай неправавой дзяржаве магчыма ўсё. Таму тут мяня ніякіх гарантый, што будуть выконвацца правы чалавека, што такія перагіны немагчымыя. У нас якраз гэта ўсё магчыма. Тым больш, грамадзянская супольнасць, дый сам парламент практична ня маюць інструментаў для грамадзкага і парламенцкага кантролю за сілавымі структурамі, за ведамствамі, якія ажыццяўляюць такія мерапрыемствы".

Словы спадара Паганяйлы ўскосна пацьвярджаюцца і такім фактам: аблеркаванне законапраекту ў Палаце прадстаўнікоў цягнулася... 10 хвілінаў. А пачалося яно з пытаньня дэпутата Iгора Карпенкі, другога сакратара Камуністычнай партыі Беларусі: "Так званая апазыцыя апошнім часам вельмі часта ўзымае пытаньне аб так званым часовым амбікаваннем на выезд за мяжу. Я хацеў бы ведаць, ці існуе такая норма ў заканадаўстве іншых краін, напрыклад, еўрапейскіх?"

Дырэктар Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых дасылдэдаванняў Уладзімір Міцкевіч, які прадстаўляў новы законапраект, адказаў, што амбікаваньні існуюць у шэрагу краін: "Гэта могуць быць абавязаныні аліментных, фінансавых, выкананія пакаранняў і г.д."

Сустаршыня палітрафы АДС Анастасія Лябедзька амаль чатыры гады ня мог выяжджаць у іншыя краіны праз беларускую памежную службу. Хоць ніякіх аліментных альбо фінансавых грахоў за сабою ён ня меў: "Адносна мяне была ўзбуджаная крымінальная справа, нават дзьве, за абрэзу годнасці прэзідэнта Беларусі. І факт наяўнасці крымінальной справы па гэтым артыкуле быў падставай для таго, каб я не выязджаў за межы Беларусі."

Спадар Паганяйла кажа, што ён з калегамі патраціў шмат часу, каб дамагчыся закрыцця гэтага пытання: "Высмакталі з пальца праблему. Узбудзілі абсалютна адвальна гэтую справу. Прынялі рашэнне, што сп. Лябедзька невыязны. І ні прокуратура, ні суды не хацелі разглядаць гэтай праблемы. Пакуль мы ня сталі актыўна пісаць ва ўсе інстанцы і патрабаваць закрыцця гэтай крымінальной справы. І ў сувязі з гэтым справа была сапраўды закрытая".

Многія юрысты лічаць, што колькасць невыязных з Беларусі перасягае межы разумнага. Гэта адбываецца таму, што ў банк дадзеных на забарону выезду можна патрапіць, напрыклад, нават пасыля дарожнай авары. Гары Паганяйла тлумачыць: "Дзяржава сама можа прыдумаць нейкую праблему. Напрыклад, што я дзесьці нанес ёй страту. Для кампенсацыі звязвартыца ў суд. І суд можа нават да вынісення рашэння прыняць пастанову і перадаць маё імя ў банк дадзеных невыязных. А можа, і пасыля рашэння прыняць пастанову. Там асабліва ніхто разъбирацца ня будзе. А як дзеяць, нашы суды, залежны ад выкананіяў чай улады, мы добра ведаем."

Як лічыць Гары Паганяйла, што та можна змагацца з апазыцыянерамі, актыўістамі грамадзянской супольнасці, каб яны не патрапілі, напрыклад, на замежны семінар, канферэнцыю альбо сімпозіум.

Партыю БНФ высяляюць з сядзібы

Партыя БНФ мусіць пакінуць сядзібу ў Менску на вул. Варвашэні, 8 да 8 ліпеня 2009 году. Гэта напісаны на лісьце-прэтэнзіі, атрыманым з ЖЭСу Савецкага раёну г. Менску.

Дырэктар ЖКРЭА Н. Н. Хамяноў піша, што "Партыя БНФ сістэмнай на парушае ўмовы дамовы: аплата паступае несвоечасова і ня ў поўным аб'ёме, у выніку чаго ўтварылася пазыка ў памеры 6381396 рублёў".

ЖЭС патрабуе ад Партыі БНФ заплаціць пазыку да 17 красавіка 2009 году і вызваліць памяшканьне да 8 ліпеня 2009 году. Дамова на аренду офісу, паводле ліста, працягвацца на будзе.

У выпадку невысяленія з офісу

да 8 ліпеня ЖКРЭА зьбіраеца звязвартыца ў гаспадарчы суд.

Юрыдычную ацэнку дзеяньня ЖКРЭА дae адказы сакратар Управы Партыі БНФ, юрист Уладзімір Лабковіч: "Патрабаванне ЖКРЭА юрыдычна неабгрунтаванае. Мы добрасумленна выконвалі ўмовы дамовы аб аренде, нягледзячы на астронамічны пад'ём сумы аплаты для ўсіх партыяў Беларусі.

Такое патрабаванне – выключна палітычны акт. Гэта ня толькі спраба зынішчэння Партыі БНФ, але і спраба зынішчыць культавае месца ў Менску, якое, як магніт, прыцягвае ўсіх, каму неабыякавая Беларусь. Вядома, што на Варвашэні, 8 адбы-

ваюцца канцэрты, імпрэзы, презентатыўныя, прэс-канферэнцыі, з'езды, паседжанні, дыскусійныя клубы. Сядзіба БНФ гуртую свабодную Беларусь.

Улады ідуць на такі адкрыты крок, не зважаючы на сваю ліберальную рыторыку. Яны паказалі, як далёка гатовыя пайсьці ў справе зынішчэння апазіцыі ў Беларусі.

Я думаю, што гэтая падзея атрымае водгук і ў беларускім грамадзтве, і ў Еўропе. Беларускае грамадзтва паставіцца да нас з большай салідарнасцю, а еўрапейскія палітыкі змогуць больш цівароза і крытычна ацаніць паводзіны Лукашэнкі".